

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3544/2021. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Gpkf.III.30.030/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Debreceni Ítéltábla Gpkf.III.30.030/2021/5. számú, és a Debreceni Törvényszék 1.G.40.216/2020/3. számú perújítási eljárás során hozott végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. A perújított ügyben az indítványozó (az alapeljárás felperese) az alperesi társaság 3–6/2019. (2019. szeptember 6.) számú közgyűlési határozatainak hatályon kívül helyezését kérte. A Debreceni Törvényszék 2019. november 25-én kelt, 7.G.40. 154/2019/4. számú végzésével a keresetlevelet visszautasította. Döntését azzal indokolta, hogy az indítványozó – mint olyan részvényes, aki a részvénykönyvbe nincs bejegyezve – nem volt jogosult az alperesi társaság 2019. szeptember 6-án hozott határozatai bíróság általi hatályon kívül helyezése iránti kereset indítására, mert a részvényesi jogokat nem gyakorolhatta. A keresetlevelét ezért a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés g) pontja alapján vissza kellett utasítani. A Debreceni Ítéltábla – az indítványozó fellebbezése alapján – a 2020. február 18-án kelt, Gpkf.IV.30.405/2019/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [4] 2.2. Ezt követően az indítványozó 2020. december 8-án előterjesztett perújítási kérelmében kérte a Debreceni Törvényszék 7.G.40.154/2019/4. számú, és a Debreceni Ítéltábla Gpkf.IV.30.405/2019/3. számú keresetlevelet visszautasító végzésének a hatályon kívül helyezését, az eredeti eljárás újbóli lefolytatását, keresetnek az érdemi elbírását, a támadott közgyűlési határozatok hatályon kívül helyezését. Kérte továbbá a perújítási kérelem, az alperesi társaság új székhelye szerint, illetékes Fővárosi Törvényszékhez való áttételét. Arra hivatkozott, hogy a perújítás tárgyává tett alapperben hozott döntés hivatkozási alapja a Debreceni Ítéltáblának a Gfv.IV.30. 012/2019/12. számú – az általa a Debreceni Törvényszéken indított 6.G.40.113/2018. számú előzményi perben hozott 8. sorszámú elsőfokú ítéletet megváltoztató és az indítványozó keresetét elutasító – ítélete volt. A Kúria – a felülvizsgálati kérelme alapján – a 2020. május 21-én kelt, Gfv.VII.30.309/2019/12. számú ítéletével a Debreceni Ítéltábla Gfv.IV.30.012/2019/12. számú jogerős ítéletének a felülvizsgálati kérelemmel támadott részét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítélet – alperes igazgatóságának 1/2018. (VIII. 28.) számú határozatát hatályon kívül helyező és új határozat hozatalát elrendelő – rendelkezését helybenhagyta. Előadta, hogy az alapperben – a Kúria határozata szerint – az indítványozóra hátrányos döntés született, melynek hivatkozási alapját egy másik perben meghozott jogerős ítélet, mint eldöntött előkérdés jelentette. A Kúria döntésére figyelemmel a perújítással érintett perben így fennáll a perindítási joga, nincs akadálya az eredeti eljárás újbóli lefolytatásának. A Debreceni Törvényszék 2020. december 17-én kelt, 1.G.40.216/2020/3. számú végzésével a perújítási kérelmet visszautasította. A törvényszék utalt arra, hogy a Pp. 393. §-a szerint perújításnak a jogerős ítélet és az ítélet hatályával rendelkező határozatok ellen van helye, a kereset visszautasításáról hozott végzés viszont nem tekinthető ilyennek. A Debreceni Ítéltábla 2021. március 11. napján kelt, Gpkf.III.30.030/2021/5. számú döntésével az elsőfokú döntést helybenhagyta.

A másodfokú döntés kitért arra is, hogy a Pp. 397. § (1) bekezdése alapján nincs mód a perújítási kérelem alperesi társaság új székhelye szerinti bírósághoz történő áttételére.

- [5] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény B) cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése megsértésére figyelemmel állította a támadott döntések alaptörvényellenességét.
- [6] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a bírósági döntések két okból sértik a jogbiztonsághoz való jogot, a tisztességes eljárásához való jogot, továbbá ennek részjogosítványait: a törvényes bíróhoz való jogot, a perindításhoz (vagyis a bírósághoz forduláshoz), és az indokolt bírósági döntéshez való jogot, valamint a jogorvoslathoz való jogot:
- a) egyrészt az eljáró bíróságok nem hozhattak volna semmilyen érdemi döntést a perújítási kérelem tárgyában, mivel a Pp. alapján erre – az alperes székhelyváltása miatt – már nem volt illetékességük. Emellett a másodfokú bíróság az illetékesség hiányára vonatkozó fellebbezési kifogást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) már hatályát veszített szövegére és annak miniszteri indoklására hivatkozva utasította el;
- b) másrészt a bíróságok az alperesben hozott permegszüntető végzés (helyesen: keresetet visszautasító végzés) ítéleti hatályát alapjogot sértően, nem az Alaptörvény 28. cikkével összhangban ítélték meg, mert a keresetet visszautasító végzés jogi természetét nem érdemben, hanem kizárólag formai kellékek alapján értékelték. A bíróságoknak a „jogerős ítélet hatályával rendelkező” tulajdonság megállapításához azt kellett volna vizsgálniuk, hogy a per újbóli megindítása törvényileg megengedett-e, mert minden olyan határozat ítéleti hatállyal rendelkezik, amelynek az anyagi jogerőhatása objektíve kizárja új per indításának lehetőségét. Az indítványozó szerint a perújítással támadott jogerős keresetet visszautasító végzés a jelen ügyben anyagi jogerő hatással bír, mivel annak az a következménye, hogy az indítványozó az alperessel szemben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:36. § (1) bekezdése alapján fennálló igényét a 30 napos jogvesztő törvényi határidő eltelte miatt később, újabb per indításával már nem érvényesítheti. Vagyis a keresetet visszautasító végzés érdemi és végleges jogi helyzetet hozott létre a felek között, tehát megfelel a Pp. 393. §-ában írt, az ítélet hatályával rendelkező határozat kritériumainak, ezért ellene van helye perújításnak.
- [7] 3.2. Az indítványozó kezdeményezte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból folytassa le a „jogszabályi környezet” alkotmányossági vizsgálatát, ha megítélése szerint nem a bírói jogértelmezés és jogalkalmazás okozza az indítványozó alapjogainak sérelmét. Ezzel kapcsolatban azonban indokolást nem adott elő.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [9] 4.1. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül nyújtotta be. Az eljárásban felperesként vett részt, ezért az ügyben érintettnek minősül. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzés az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező olyan egyéb döntés, amellyel szemben helye lehet alkotmányjogi panasz benyújtásának. A támadott döntés rendes jogorvoslattal nem támadható, az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [10] 4.2. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az indítványozó által a jogállamiság megsértésére vonatkozó tartalommal nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető alapvető jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [7]}. Mivel ilyen kivételes esetekre utaló körülmények nem merültek az alapügyben, és az indítvány ilyen irányú indokolást sem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [11] 4.3. Az indítványnak az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban felsorolt követelményeit részben teljesíti.

- [12] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét (a bírósághoz fordulás joga) részben olyan indítványi elemekkel (illetékesség hiányában történő eljárás, permegszüntető végzés ítéleti hatályának téves megállapítása) összefüggésben állítja, amelyeket alkotmányjogilag releváns indokolással nem támaszt alá. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjának megfelelően az indítványnak meg kell jelölnie az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, azaz arra vonatkozóan kell részletes indokolást tartalmaznia, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel. Az indítványozó lényegében a bírói döntés egyes megállapításai megalapozatlanságát, a jogszabályok álláspontjától eltérő értelmezését állítja, megfeleltetve ezen jogszabályok állított megsértését a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének. Az indítvány tehát „[a] törvénysértést alaptörvény-sértéssel azonosítja, ezzel azonban nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt határozottság követelményének” {3138/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy ezen indítványi elemek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (bírósághoz fordulás joga) sérelmével összefüggésben nem teljesítik a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja szerinti követelményét. Ugyanez áll a „jogszabályi környezet felülvizsgálatára” irányuló indítványelemre is, mert ezzel összefüggésben az indítványozó semmilyen alkotmányjogilag értékelhető érvelést nem adott elő.
- [13] 4.4. A kifejtettek alapján a tisztességes eljárásához (a törvényes bíróhoz való joggal, és az indokolt bírósági döntéshez való joggal), valamint a jogorvoslathoz való joggal összefüggő indítványi elemek felelnek meg a határozott kérelem valamennyi követelményének.
- [14] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 5.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggő gyakorlatára emlékeztet, amely szerint „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. [...] A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható [...]” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]} „Az Alkotmánybíróság [...] nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.” {3170/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [12]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [16] 5.2. Az Alkotmánybíróságnak a törvényes bíróhoz való joggal összefüggő gyakorlatában is érvényesül, hogy az „Alkotmánybíróság nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el – az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések [...] nem vezetnek alaptörvény-ellenesség megállapítására {lásd például hatásköri/illetékességi mint jogértelmezési vagy tényállás-megállapítással összefüggő kérdés kapcsán: 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]} {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ezért annak megítélése, hogy a perújítási eljárásra melyik bíróság illetékes, illetve az illetékesség esetleges hiányának melyek a jogkövetkezményei olyan szakjogi kérdésnek minősül, amely a bíróságok által az eljárási szabályok megtartásával megállá-

pított tényállás felülvizsgálatával lenne vizsgálható. Ez olyan jogértelmezési kérdés, amelynek felülvizsgálatára a jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.

- [17] 5.3. Az Alkotmánybíróságnak az indokolt bírói döntés kapcsán következetes álláspontja, hogy „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alapozhatja meg a panasz befogadását. Az indítványozó azon kifogása kapcsán, hogy az indokolás a már hatályát veszített régi Pp. szövegén és annak miniszteri indokolásán alapul, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a hivatkozott részben a Pp. miniszteri indokolása maga utal az akkor hatályos, ma már régi eljárási szabályra, így ennek a döntésben történő felhívása alapjogi relevanciával nem bír. Az Alkotmánybíróság e körben hangsúlyozza, hogy a másodfokú döntés részletesen, jogszabályi hivatkozásokra és a bírósági gyakorlatra utalással indokolta álláspontját, az indokolásában nem tárható fel olyan hiányosság, amely az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmára tekintettel alapjogi súllyal bírna.
- [18] 5.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a bíróságok az alapperben hozott keresetet visszautasító végzés ítéleti hatályát alapjogot sértően ítélték meg, ezért a perújítási kérelme visszautasításra került, vagyis a jogorvoslati joga gyakorlásától el volt zárva. A jogorvoslati jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogorvoslati jogát az alkotmányjogi panasz alapját képző ügyben gyakorolta, a bíróság a jogorvoslati kérelme alapján indult másodfokú eljárásban hozta meg a támadott bírói döntését, az indítványozó tehát élhetett a jogorvoslati jogával, ettől az elsőfokú döntés által nem volt elzárva. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy annak eldöntése, hogy a keresetet visszautasító végzés az adott ügyben olyan határozatnak minősül, amellyel szemben az eljárási szabályok megengedik a perújítást, olyan törvényértelmezési kérdés, amely a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik; ezen szakjogi döntés felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem jogosult. Az Alkotmánybíróság a perújítási feltételek megtartását törvényességi szempontból nem bírálja felül, alkotmányossági felülvizsgálatnak akkor lehet helye, ha a bírói döntés az eljárási törvény ellenében nem adja logikus indokát a perújítási kérelem visszautasításának. A jelen ügyben azonban a másodfokú bírói döntés részletesen számot adott a perújítási kérelem visszautasításának indokáról, és a kialakult bírói gyakorlat perbeli esetben való alkalmazásának indokoltságáról.
- [19] 5.5. A panaszban állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben előadott kifogások valójában az indítványozó számára sérelmes bírói döntések megállapításainak törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak. Az indítványozó az eljáró bíróság jogértelmezésének és jogalkalmazásának helyállóságát, a perújítási kérelem visszautasítását, továbbá a végzések indokolásának egyes elemeit vitatja, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek.
- [20] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. november 30.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2089/2021.

